

АПАРОВ

Андрій Миколайович
atorney@i.ua

УДК 346.1

РЕФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ
ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА
УКРАЇНИ: У ПРИЗМІ ЗАГАЛЬНОГО
АНАЛІЗУ

ОНИЩЕНКО

Олег Миколайович
oleh.onyshchenko@gmail.com

THE REFORM PROCESS OF ECONOMIC
LEGISLATION OF UKRAINE: IN THE
PRISM OF OVERALL ANALYSIS

д.ю.н., доцент, зав. кафедри
господарського та транс-
портного права, КДАВТ ім.
гетьмана Петра Конаше-
вича-Сагайдачного

асистент кафедри господар-
ського та транспортного
права, КДАВТ ім. гетьмана
Петра Конашевича-Сагай-
дачного

У статті досліджуються загальні проблеми реформування господарського законодавства з точки зору відповідності законодавчих актів засадам правової системи України, національного правового господарського порядку та принципу Верховенства права.

В статье исследуются общие проблемы реформирования хозяйственного законодательства с точки зрения соответствия законодательных актов принципам правовой системы Украины, национального правового хозяйственного порядка и принципа Верховенства права.

In the article the general problems of reformation the economic legislation in terms of compliance of the legislative acts of Ukraine to the principles of the legal system, national legal economic order and the Rule of law are considered.

Ключові слова: реформи, господарське законодавство, правова система, правовий господарський порядок, Верховенство права, сфера господарювання, господарські відносини

Ключевые слова: реформы, хозяйственное законодательство, правовая система, правовой хозяйственный порядок, верховенство права, сфера хозяйствования, хозяйственные отношения

Keywords: reforms, commercial law, legal system, legal economic order, rule of law, the sphere of menage, economic relations

ВСТУП

У зв'язку з об'єктивною необхідністю вирішення низки соціальних, політичних та економічних проблем, які стоять перед нашою державою на питанні денному, а також з метою забезпечення фінансово-економічної стабільності та подальшого соціально-економічного розвитку України провідні владні інституції нашої держави намагаються впровадити максимально ефективні та дієві механізми функціонування ринкової економіки. При цьому, оскільки вирішення відповідних проблем та досягнення поставлених завдань можливе лише за умови належного нормативно-правового регулювання засад організації та здійснення господарювання, то, відповідним чином, в останній час можна спостерігати інтенсивний перегляд та відміну неефективних і нерациональних правових механізмів, а також підвищену у зв'язку з цим активність нормотворчої діяльності у галузі господарювання.

Таким чином, уповноважені владні структури вищих рівнів, провідне та центральне місце серед яких посідає національний законодавець, намагаються створити нормативне підґрунтя для реалізації окреслених вище реформаційних процесів. У той же час спадає на думку те, що відповідні реформи повинні бути спрямовані на подальше досягнення уніфікованості, гармонійності та

збалансованості нормативно-правової бази, що регулює господарську діяльність в Україні, адже саме такий підхід, як уявляється, спроможний забезпечити ефективно досягнення поставлених результатів.

Разом з тим, звертаючись до аналізу окремих нещодавно прийнятих та введених у дію законодавчих актів у сфері господарювання, а також з огляду підходів у нормотворчій діяльності владних структур можна помітити не завжди послідовний при цьому підхід законодавця, що виявляється у прийнятті останнім поспішних та не в повній мірі виважених рішень, адже відповідні законодавчі акти не завжди передбачають досконалих правових механізмів.

У той же час така тенденція може призвести до виникнення правових колізій та прогалин у правовому регулюванні і, як наслідок, – створити ризик неоднозначного трактування норм законодавства.

МЕТА РОБОТИ полягає у здійсненні дослідження та огляду окремих аспектів реформування господарського законодавства, зокрема в частині відповідності законодавчих актів засадам правової системи України, правового господарського порядку та принципу Верховенства права.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою даної роботи є господарські нормативно-правові акти.

У процесі дослідження авторами застосовано методи юридичного аналізу й узагальнення, а також порівняльно-правовий метод.

РЕЗУЛЬТАТИ

Намагаючись висвітлити розглядувану у цій роботі тематику, у першу чергу доречно звернути увагу на відсутність будь-яких законодавчих змін у частині загальних засад державної економічної політики, як одного з ключових чинників формування господарського правопорядку, що, як думається, є не досить позитивним чинником, адже визначення законодавцем подальшого вектору державної економічної політики надало б змогу концептуально визначитися із загальною стратегією і тактикою подальшого соціально-економічного розвитку, які відповідно і виступають формами державної економічної політики. При цьому очевидною є і та обставина, що «точкове» проведення реформ та відповідно – прийняття законодавчих актів лише в окремих сферах не надасть змоги досягти у повній мірі планованого результату, призведе до залишення поза увагою низки невирішених проблем і, як наслідок, може зумовити значні втрати часу та запровадження неефективних і нерациональних правових механізмів.

З приводу зазначеного слід підкреслити, що оскільки держава визнала як одну зі своїх основних функцій – встановлення порядку та умов здійснення господарської діяльності на макроекономічному рівні, що підтверджується ст. 5 Господарського кодексу України [1; ст. 144] (далі – ГК України), то відповідним чином, імперативно-необхідною є реалізація відповідної функції.

Таким чином, слід прийти до логічного висновку про те, що невід'ємним та першочерговим кроком на шляху реформування господарського законодавства повинні бути перегляд та оновлення державою своїх базових цілей та завдань у сфері економіки, що надасть змогу забезпечити комплексний підхід у питанні проведення в Україні ефективних економічних реформ. При цьому, оскільки державна економічна політика ґрунтується на господарському прогнозуванні, а її зміст закріплюється у господарських планах, то, відповідним чином, окрему увагу законодавцю слід приділити оновленню та удосконаленню законодавства у цій сфері. Сприятиме цьому і вже створене в Україні певне нормативне підґрунтя, як-от: ст. 11 та інші у главі 2 ГК України [1; ст. 144]; закони України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23 березня 2000 р. № 1602-III [2; ст. 195]; «Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік» від 20 травня 2010 р. № 2278-VI [3; ст. 470]; «Про державні цільові програми» від 18 березня 2004 р. № 1621-IV [4; ст. 352]; «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01 липня 2010 р. № 2411-VI [5; ст. 527]. Саме перегляд та оновлення положень зазначених нормативно-правових актів, як

уявляється, надасть змогу окреслити «цілісну картину» і стратегічний вектор реформаційних процесів та відповідно справлятиме позитивний вплив на успішність проведення в Україні економічних реформ.

У цьому ж контексті слід також зазначити, що необхідність перегляду концептуальних основ державної економічної політики та правопорядку в нашій державі загалом обумовлена подальшою інтеграцією України у світове економічне співтовариство, у зв'язку з чим наша держава намагається забезпечити подальше розгортання та зміцнення взаємовідносин з іншими державами та іноземними партнерами й відповідно – нарощувати обсяги взаємного обміну капіталом, ресурсами, продукцією тощо.

З цього приводу не можна не згадати і про вступ України до СОТ, а також підписання Угоди про асоціацію з ЄС, з огляду на що ще більш особливої актуальності набуває питання належного правового забезпечення господарських відносин, адже Україна взяла на себе відповідні зобов'язання гармонізувати своє господарське та інше законодавство з вимогами СОТ та ЄС.

У цьому зв'язку відмітимо, що Україна вже зробила достатньо вагомі кроки у цьому питанні. Зокрема, було вчинено низку заходів, спрямованих на удосконалення й уніфікацію систем технічного регулювання, державної реєстрації суб'єктів господарювання, дерегуляції господарської діяльності, порядку ліцензування та дозвільної системи тощо. При цьому безумовно, що окреслені процеси супроводжувалися одночасним оновленням нормативно-правового базису регулювання відповідних питань, зокрема було прийнято та введено в дію низку законодавчих актів. Поряд із цим, окремі законодавчі акти були в значній частині оновлені (викладені у новій редакції).

У той же час, звертаючись до аналізу положень зазначених актів та відповідних редакцій законодавства, стає очевидним, що їх метою, в найбільш загальному плані, є удосконалення, уніфікація та істотне спрощення умов організації та здійснення господарської діяльності. В окремих випадках цілями прийняття тих чи інших актів було також належне спеціальне врегулювання тих господарських відносин, які донедавна регулювалися нормами загального господарського законодавства та сутність яких відповідно могла втрачатися у важливих деталях, а таке правове регулювання положеннями загального господарського законодавства було не досить ефективним та призводило до появи прогалин і неоднозначних тлумачень правових ситуацій, що мали місце. Розглянемо позитивні та негативні аспекти цих процесів докладніше.

Відтак, останнім часом було прийнято та оновлено низку нормативно-правових актів, спрямованих на удосконалення, уніфікацію і спрощення умов організації та здійснення господарської діяльності. Особливу увагу серед таких привертають закони України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15 січня 2015 р. № 124-VIII [6; ст.

96], «Про стандартизацію» від 05 червня 2014 р. № 1315-VII [7; ст. 1058], «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 05 червня 2014 р. № 1314-VII [8; ст. 1008], «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02 березня 2015 р. № 222-VIII [9; ст. 158], а також нові редакції законів України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23 грудня 1997 р. № 771/97-ВР [10; ст. 98] та «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-IV [11; ст. 263].

Так, положення нової редакції (від 26 листопада 2015 р.) Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-IV [11; ст. 263] передбачають істотне, у порівнянні з недавно діючою редакцією, посилення відкритості, прозорості, доступності, зручності, оперативності, своєчасності та раціональної мінімізації документального оформлення процедурних дій, що вимагаються для отримання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. Окрім того, досить позитивними нововведеннями розглядуваного законодавчого акту є запровадження принципу екстериторіальності у межах всієї України, а також наділення органів місцевого самоврядування, місцевих держадміністрацій, нотаріусів та банків повноваженнями державних реєстраторів, що є свого роду продовженням реалізації запровадженої в Україні адміністративної реформи.

Поряд із зазначеним, слід відмітити, що положення нової редакції розглядуваного Закону передбачають також істотну уніфікацію процедур державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, спрощення документального оформлення процедур державної реєстрації, а також скорочення переліку адміністративних послуг за рахунок скасування щорічного підтвердження та щорічної подачі фінансової звітності.

Разом з тим, поспішне прийняття нової редакції розглядуваного Закону створило значний ризик виникнення деяких прогалин у правовому регулюванні відповідного питання, адже поза межами регулювання відповідного Закону залишилася низка питань. Приміром, у чинній редакції розглядуваного Закону містяться лише загальні згадки про те, що діяльність юридичних осіб може бути припинено на підставі рішення суду про припинення юридичної особи, не пов'язаного з її банкрутством, у випадках, передбачених законом. У той же час, в інших законодавчих актах відсутній уніфікований перелік підстав, виходячи з яких суд може прийняти рішення про припинення юридичної особи. При цьому слід згадати про те, що в донедавна чинній редакції, яка іменувалася як Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», зокрема у ч. 2 ст. 46 та ч. 2 ст. 38, були чітко визначені підстави для постановлення судового рішення щодо припинення юридичної особи та фізичної особи-підприємця, які, однак, не знайшли

свого нормативного закріплення в нині чинній редакції відповідного Закону.

Або ж, як інший приклад, зазначимо наступне. Так, відповідно до положень ч. 2 ст. 40 ГК України [1; ст. 144] з метою запобігання монопольному становищу окремих суб'єктів господарювання на ринку створення, реорганізація та ліквідація суб'єктів господарювання, придбання їхніх активів, часток (акцій, паїв) господарських товариств, а також утворення об'єднань підприємств або перетворення органів влади на зазначені об'єднання у випадках, передбачених законодавством, здійснюються за умови одержання згоди на це Антимонопольного комітету України. У контексті зазначеного варто вказати, що в положеннях донедавна чинної редакції Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» (ч. 3 ст. 24) передбачалося, що для проведення державної реєстрації юридичної особи засновник (засновники) у випадках, встановлених законом, крім документів, передбачених у ч. 1 ст. 24 цього Закону, мають подати державному реєстратору копію рішення органів Антимонопольного комітету України або Кабінету Міністрів України про надання дозволу на узгоджені дії або концентрацію суб'єктів господарювання. Разом з тим, указане правило не знайшло свого нормативного закріплення у нині чинній редакції Закону.

Також не можна не відмітити тієї обставини, що досить позитивними були і нововведення законодавства у сфері технічного регулювання, ліцензування та дозвільної системи. Зокрема, прийняття і введення в дію законів України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15 січня 2015 р. № 124-VIII [6; ст. 96], «Про стандартизацію» від 05 червня 2014 р. № 1315-VII [7; ст. 1058], «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 05 червня 2014 р. № 1314-VII [8; ст. 1008], «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02 березня 2015 р. № 222-VIII [9; ст. 158], «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23 грудня 1997 р. № 771/97-ВР [10; ст. 98] (нова редакція), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12 лютого 2015 р. № 191-VIII [12; ст. 133], а також Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання дерегуляції господарської діяльності» від 28 січня 2015 р. № 42 [13; ст. 316] спричинили у своєму наслідку у значній мірі спрощення правил організації та здійснення господарської діяльності в частині уніфікації та спрощення ліцензійних, сертифікаційних, дозвільних та інших процедур.

Така тенденція, у свою чергу, забезпечує посилення прозорості, доступності, практичної зручності, а також раціональної мінімізації документального оформлення процедурних дій, що вимагаються для проходження відповідних ліцензійних, сертифікаційних, дозвільних та деяких інших процедур. Досить позитивним моментом окреслених реформ також можна назвати тенденцію до адаптації національного законодавства України до

законодавства ЄС, адже вказані вище законодавчі акти у значній мірі наближені за своїм змістом до джерел останнього.

Не можна не помітити, що окреслені процеси законотворчої діяльності спрямовані на здійснення заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та зменшення надмірного навантаження на суб'єктів господарювання, адже у своїй основі вони передбачають скасування нераціональних «бар'єрів на шляху підприємця», що сприяє забезпеченню подальшого розвитку підприємництва в Україні та його інтеграції на світові ринки, а також максимальному стимулюванню підприємницьких інтересів взагалі.

З цього ж приводу слід відмітити, що досить позитивним кроком було прийняття згаданого вище Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12 лютого 2015 р. № 191-VIII [12; ст. 133], а також Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання дерегуляції господарської діяльності» від 28 січня 2015 р. № 42 [13; ст. 316], положеннями яких передбачається здійснення ряду заходів, спрямованих на дерегуляцію господарської діяльності шляхом внесення низки змін до актів чинного законодавства, а також шляхом визнання такими, що втратили чинність окремих актів чинного законодавства, якими донедавна регулювалися питання регуляції господарської діяльності.

Також доречно згадати і про досить раціональний крок законодавця в частині прийняття Закону України «Про електронну комерцію» від 3 вересня 2015 р. № 675-VIII [14; ст. 410], положення якого створюють правове підґрунтя для належного врегулювання електронної комерції та електронної торгівлі в Україні та які нормативно закріпили сформовану у відповідній сфері практику. Однак, у той же час питання удосконалення правового регулювання сфери електронної комерції та електронної торгівлі в Україні залишається відкритим, адже положення згаданого вище законодавчого акту мають певні прогалини та недосконалості, на що неодноразово зверталася увага як окремими науковцями в юридичних працях, так і представниками органів державної влади.

Відносно розглядуваної у цій роботі тематики варто також відзначити те, що в окремих випадках можна спостерігати взагалі не досить зрозумілий підхід владних інституцій до врегулювання того чи іншого питання. Підтвердженням тому можуть слугувати:

- проекти законів (зокрема, «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та інших законодавчих актів щодо удосконалення засад організації та функціонування судової влади відповідно до європейських стандартів» (проект Закону від 17 грудня 2014 р.) [15]), в ініціативі яких передбачається відмовитися від Господарського та Господарського процесуального кодексів України. З цього приводу зазначимо, що доводи, якими обґрунтовується необхідність прийняття відповідних

проектів, є абсурдними, адже таке прийняття може призвести до втрати усіх позитивних чинників, які впливають з відповідної нормативної спеціалізації господарських судів та сфери господарських відносин, а також до втрати усіх набутих у процесі дії та реалізації Господарського та Господарського процесуального кодексів України «нормативних традицій»;

- досить сумнівними з точки зору відповідності правовій системі України залишаються і окремі положення прийнятого Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд» від 12 лютого 2015 р. № 192-VIII [16; ст. 132]. Зокрема, як відомо, станом на сьогодні нормативно-правовий акт та нормативний договір є основними джерелами права у правовій системі України, що належить до романо-германської правової сім'ї. При цьому такі джерела правових норм, як правовий звичай та судовий прецедент, у правовій системі України не повинні мати місця в силу дії базових її принципів та конструкцій. Разом з тим, положеннями згаданого Закону України від 12 лютого 2015 р. № 192-VIII передбачається внесення змін до процесуальних законів в частині імперативної необхідності врахування при винесенні судами рішень, а також імперативної обов'язковості у застосуванні для суб'єктів владних повноважень висновків Верховного Суду України, викладених у постановках, прийнятих за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення з підстав, визначених законом. У цьому контексті спадає на думку те, що Верховний Суд України поряд з іншими вищими судовими структурами, маючи у своєму арсеналі комплекс відповідних повноважень, невяно створюють нові правові норми (т. з. квазінорми) у формі керівних роз'яснень і рекомендацій (шляхом видання постанов Пленуму, роз'яснень, інформаційних листів тощо), а також згадуваних вище висновків. З однієї сторони, такі квазінорми мають схожу природу з судовим прецедентом, як джерелом (формою) права, з іншої – мають і відмінні від нього ознаки. Беручи до уваги зазначене, можна з упевненістю наголошувати на необхідності здійснення подальших досліджень у заданому правовому векторі з метою вдосконалення наукових підходів до розуміння й побудови правової системи країни в контексті питання джерел (форм) права;

- слід згадати і про Закон України від 12 серпня 2014 р. № 1636-VII «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» [17; ст. 2030], положення якого визначають особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України, передбачають створення вільної економічної зони «Крим», а також врегульовують інші аспекти економічних відносин на тимчасово окупованій території АР Крим та міста Севастополя. З аналізу положень цього Закону стає очевидним, що правове регулювання відповідної сфери відносин його положеннями має низку специфічних особливостей, відмінних від загальних механізмів і конструкцій, визначених для спеціальних режимів

господарювання, а в окремій частині – і таких, що взагалі не відповідають та суперечать загальним засадам, визначеним у ГК України і чинному Законі України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» від 13 жовтня 1992 р. № 2673-ХІІ [18; ст. 676].

Зазначене пов'язане з тією обставиною, що запроваджені відповідним Законом умови господарювання є не лише заохочувальними для суб'єктів господарювання вільної економічної зони «Крим», як це є традиційним для вільної економічної зони взагалі, а в значній частині такими, що мають обмежувальний характер, або ж взагалі передбачають механізми, що концептуально не є властивими для вільної економічної зони як загального типу спеціального режиму господарювання.

У цьому ж контексті слід зазначити, що в той час, коли для вільної економічної зони характерним є здійснення інвестиційних, торговельних та банківських операцій, з метою інтенсифікації яких власне і створюється відповідна зона, це є імперативно недопустимим у вільній економічній зоні «Крим», адже відповідна територія знаходиться у сфері правового поля дії санкцій ЄС та України.

Окрім того, саме по собі застосування конструкції вільної економічної зони в АР Крим є не досить коректним, адже вільна економічна зона передбачає запровадження такого правового режиму господарювання, який забезпечує суб'єктам господарювання низку пільг та досить широкі рамки свободи вибору ними поведінки, чого не можна стверджувати стосовно вільної економічної зони «Крим».

Поряд із цим очевидно, що Закон України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» у значній частині не передбачає завершеного правового механізму реалізації своїх норм, а тому – створює ризик виникнення юридичних прогалин у правовому регулюванні відповідного питання і, як наслідок, – ризик неоднозначного трактування норм цього Закону.

Щодо розглянутих у цій роботі проблем нормативно-правового регулювання господарських відносин слід згадати і про окрему проблему відповідності законодавчих актів принципу Верховенства права, що не завжди має місце у нормотворчій діяльності. Зокрема, впроваджені нормативно-правові акти повинні ґрунтуватися на безумовній відповідності принципу Верховенства права, складовим елементом якого виступає принцип юридичної визначеності, згідно з яким повинно мати місце чітке та належне визначення предмета правового регулювання, а юридичні норми мають бути чіткими, ясними і однозначними, адже інше не може забезпечити їх однаково застосування та створює проблеми й колізії трактування у правозастосовній практиці, що неодноразово підкреслювалося як Конституційним Судом України (п.п. 3.1 п. 3 Рішення КСУ від 29.06.2010 № 17-рп/2010 [19; ст. 1746]; п. 4 Рішення КСУ від 11.10.2011 № 10-рп/2011 [20; ст. 3089]), так і

Європейським судом з прав людини (справа «Новік проти України» / Рішення від 18.12.2008 [21; ст. 2212]).

ВИСНОВКИ

Як висновок, зазначимо, що з однієї сторони, Україна визначила свій стратегічний орієнтир у площині системних соціально-економічних реформ, реалізація якого передбачає перегляд концептуальних положень правопорядку в усіх без винятку сферах життєдіяльності українського суспільства, у т. ч. організаційних засад економічної (господарської) сфери та відповідного її нормативно-правового забезпечення.

З іншої сторони, реалізація окресленого орієнтиру неможлива без удосконалення законодавства у відповідній сфері, у зв'язку з чим останнім часом можна спостерігати інтенсивний перегляд та відміну низки існуючих неефективних правових економічних механізмів, а також підвищену у зв'язку з цим активність нормотворчої діяльності у галузі господарювання.

У той же час, безсумнівною є та обставина, що реформування господарського законодавства повинно здійснюватися:

- по-перше, таким чином, щоб відповідне правове регулювання відповідало змісту господарських відносин і створювало простір для їхнього подальшого розгортання та розвитку до межі максимально можливої реалізації наявного у них потенціалу;

- по-друге, реформаційні процеси повинні ґрунтуватися з однієї сторони, на вже сформованих нормативно-правових традиціях сфери господарювання, яких Україна надбала за історію своєї незалежності (мова йде як про нормативно-правовий базис функціонування господарської сфери нашої держави, яким наразі є господарське законодавство, так і про надбання господарсько-правової доктрини українського права), а з іншої – з урахуванням міжнародних правових стандартів, що, як мінімум, надасть змогу інтенсифікувати взаємовідносини України та українських суб'єктів господарювання з іншими державами та їх суб'єктами господарювання;

- по-третє, впроваджені нормативно-правові акти повинні відповідати загальним засадам правової системи та правового господарського порядку України, а також принципу Верховенства права, складовим елементом якого виступає принцип юридичної визначеності.

Щодо окресленого у цій роботі стану наявного блоку проблем правового характеру у сфері господарювання, то він є потужним поштовхом для здійснення подальших фундаментальних досліджень у заданому векторі, що як уявляється, сприятиме гармонізації та збалансуванню суспільних відносин у господарській сфері, а тому, відповідним чином – досягненню фінансово-економічної стабільності, подальшому соціально-економічному розвитку нашої держави та безумовно подальшій ефективній та адекватній трансформації правової системи України. При цьому на думку спадає також те, що провідна

роль у питанні вирішення окреслених проблем повинна відводитися напрацюванням господарсько-правової доктрини, яка наразі, як і раніше, намагається виявляти відповідні прогалини та недосконалості і, відповідно – знаходити шляхи їх вирішення. Більше того, можна стверджувати, що правова доктрина в особі провідних експертів у галузі права намагається сконструювати максимально раціональні та ефективні правові механізми й конструкції правового регулювання суспільних відносин, у даному випадку – господарських (економічних).

Список використаних джерел

1. Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18.
2. Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25.
3. Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 33.
4. Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 25.
5. Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40.
6. Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 14.

7. Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 31.
8. Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 30.
9. Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 23.
10. Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 19.
11. Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31-32.
12. Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 21.
13. Офіційний вісник України. – 2015. – № 12.
14. Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 45.
15. Проект Закону України № 1497 від 17.12.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52976
16. Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 18. – № 19-20.
17. Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 43.
18. Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 50.
19. Офіційний вісник України. – 2010. – № 52.
20. Офіційний вісник України. – 2011. – № 84.
21. Офіційний вісник України. – 2009. – № 62.